

MOKINIŲ ŽMOGAUS SAUGOS IR GYVENIMO ĮGŪDŽIŲ UGDYMO PAŽANGOS IR PASIEKIMŲ VERTINIMAS

Žmogaus saugos ir gyvenimo įgūdžių ugdymo procese taikomi tokie vertinimo būdai: formalusis (vertinama „įskaityta“, „neįskaityta“) ir neformalusis (nesiejamas su formaliu įvertinimu „įskaityta“, „neįskaityta“). Mokiniai prieš atliekant užduotis supažindinami su vertinimo kriterijais.

1. Formalusis vertinimas – vertinimas „įskaityta“, „neįskaityta“.

Vertinama už:

- atsakinėjimą žodžiu;
- kontrolinius darbus;
- testų atlikimą (diagnostinis vertinimas);
- sukauptus kredito taškus (kredito taškai skiriami už aktyvų dalyvavimą pamokose, darbą grupėse, vaizdinės ar kitos medžiagos parengimą; bendru susitarimu 5 kredito taškai paverčiami įvertinimu „įskaityta“).

2. Neformalusis vertinimas (formuojamasis) – vertinamieji komentarai, pagyrimai ir paskatinimai (žodžiu ir raštu). Jo tikslas – padėti mokiniui mokytis. Mokytojas stebi mokinio mokymąsi, jį komentuoja ir aptaria su mokiniu, skatina patį mokinį vertinti savo mokymąsi.

Mokinių žinios vertinamos įskaita, kurią sudaro atsiskaitymai iš visų mokymosi temų. Įskaita rašoma, kai mokinys yra išmokęs ne mažiau kaip $\frac{3}{4}$ būtinos išmokti medžiagos.

Programa turi aiškų ir konkretų turinį, mokinių vertinimas suvokiamas tik kaip pagalba mokiniui sėkmingai mokytis, tobulėti ir bręsti, pasiruošti savarankiškam gyvenimui: kurti tvarius ir darnius asmeninius ir profesinius santykius, tausoti ir puoselėti sveikatą, atrasti profesinį interesą, kuriame turėtų galimybę atsiskleisti visas asmens potencialas.

Pamokos turinio nagrinėjimas organizuojamas dalimis: temos atskleidimas, analizė, praktikavimasis klasėje ir pritaikymas kituose kontekstuose ir aplinkose (pvz., įgūdžio pritaikymas namuose). Pamokos sėkmei ypatingas dėmesys turi būti skiriamas trijų lygių refleksijai, kuri skatina mokinį atsakyti sau, aptarti su klasės draugu ir pasidalyti su visa klase trimis klausimais: kas?, kas iš to?, kas toliau?

Siekdamas padėti ugdytiniams patirti mokymosi sėkmę ir ugdytis gyvenimui reikalingus įgūdžius pamokoje mokytojas drąsina mokinius pasirinkti savistabos–įsivertinimo strategiją, drauge planuoja mokinio patirties ir daromos pažangos stebėseną.

Mokytojas pamokoje pasirenka mokinio ugdymo, jo patirties ir daromos pažangos stebėjimo ir vertinimo strategijas, taiko formuojamąjį, diagnostinį, apibendrinamąjį vertinimą.

Siekiant veiksmingai organizuoti visą ugdymo procesą mokytojas vadovaujasi stebėjimu ir analize grįsto mokymo ir vertinimo proceso organizavimo principais, vertinimą organizuoja etapais:

mokslo metų pradžioje mokytojas atlieka diagnostinį vertinimą, nustato klasės mokinių socialinių ir emocinių įgūdžių lygį;

per mokslo metų pusmetį (arba kitą mokymo(si) periodą) mokytojas pasirenka tinkamus ir patogius mokiniams ir mokytojui formuojamojo vertinimo instrumentus, juos taiko, surenka vertinimo rezultatus;

pusmečio pabaigoje mokytojas apibendrina individualius mokinių vertinimus su mokiniais ir, pagal poreikį, su jų tėvais (globėjais);

pusmečio pabaigoje mokytojas taiko diagnostinį vertinimą, padedantį atskleisti mokinių mokymosi pažangą, įgytus įgūdžius, gebėjimus, žinias ir nuostatas.

Formuojamasis vertinimas – tęstinis procesas. Kiekvienoje pamokoje stebimas mokinių mokymasis, įsitraukimas ir dalyvavimas veiklose, elgesys, įpročiai, įgūdžiai bei vertybinės nuostatos. Mokytojas nuosekliai renka ir kaupia informaciją apie mokinio pasiekimus, teikia grįžtamąją informaciją bei ugdymosi krypties nuorodas mokiniui apie tai, kaip jam sekasi. Mokytojas gauna grįžtamąją informaciją iš mokinio, ką mokinys suprato ir kaip sekasi panaudoti žinias bei ugdymus įgūdžius realiaame gyvenime. Vadovaudamasis šiais duomenimis, mokytojas planuoja ir, jeigu reikia, koreguoja tolesnį mokymą, siekiant padėti mokiniams siekti pažangos.

Gali būti taikomi keli formuojamojo vertinimo instrumentai vienu metu, mokymo(si) metodus parenkant atsižvelgus į formuojamojo vertinimo tikslus, pvz., dirbant grupėje, skirti laiko pagalvojimui, refleksijai, žaidimams ir pan.

Kiekvieno gyvenimo įgūdžio mokymas vyksta plečiant mokinio individualią mokymo(si) erdvę, įgalinant mokinį mokytis ir pritaikyti tai, ko mokėsi klasėje su mokytoju, bendraklasiais ar savarankiškai, atsakingai rinktis mokymosi strategijas. Mokymosi atsakomybės kelias įtvirtinamas keturiais etapais: pademonstruoja mokytojas (mokytojas aiškiai parodo ir artikuliuoja įgūdį, kurio mokomasi), su mokytoju kartu veikia mokinys (mokinys bando kartu su mokytoju, mokytojas prižiūri ir suteikia pagalbą tinkamai pademonstruoti įgūdį) – mokiniai daro kartu (mokiniai praktikuoja įgūdį, reflektuoja, mokytojas stebi ir suteikia nukreipiančią refleksiją) – mokinys atlieka pats vienas, savarankiškai, pasitikėdamas tuo, ką daro. Formuojamasis vertinimas tinkamas taikyti kiekviename pamokos proceso etape.

Formuojamojo vertinimo stebėjimui svarbu:

surinkti pakankamą kiekį mokinių mokymosi pavyzdžių;

sistemiškai fiksuoti naudingas išvalgas ir grįžtamąją ryšį tarp mokytojo bei mokinių;

įtraukti mokinius tariantis ir planuojant mokymosi lūkesčius bei nustatant elgesio kriterijus, vadovaujantis klasės, mokyklos ir bendruomenės sutarimais, normomis bei reikalavimais;

atsižvelgti į mokinių įgūdžių raidos dėsninumus ir jų pasiekimo kriterijus;

skirti laiko asmeninės veiklos prasmės ir jos poveikio kitiems apmąstymui;

sudaryti lygias sąlygas visiems mokiniams, gerbti jų žinias ir padrąsinti plėtoti unikalius talentus bei gebėjimus.

Sudarant mokymosi užduotis rekomenduojama atsižvelgti, kad:

užduotis būtų reikšminga savo rezultatu mokiniams ir mokytoji;

užduotis būtų siejama su esama mokinių patirtimi, pajėgumais ir galimybėmis;

užduotis būtų aktuali ir būtų realiai pritaikoma gyvenimo situacijose bei kontekstuose;

užduotis skatintų reflektuoti, formuoti tvarius įgūdžius, juos taikyti ateityje;

užduotis skatintų mokinius ieškoti, rasti ir analizuoti informaciją, formuluoti išvagas;

užduotis reikalautų aiškiai apibūdinti rezultatus ir pateikti išvadas;

užduotis sudarytų sąlygas mokiniams bendradarbiauti.

Taikant apibendrinamojo vertinimo principus, matuoti mokinio individualią ūgtį ir ją atspindėti. Vadovaujantis pasiekimų lygių požymiais, fiksuoti sustiprėjusius socialinius, emocinius įgūdžius, įgytas mokinio žinias, gebėjimus ir nuostatas, mokiniams bei jų tėvams (globėjams) pateikti rekomendacijas, kokius įgūdžius reikėtų lavinti, sustiprinti, į ką svarbu atkreipti dėmesį.